

Η ΒΑΣΙΛΕΙΑ/ΜΟΝΑΡΧΙΑ ΚΑΤΑ ΤΟ ΑΡΧΑΙΟΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΤΑ ΤΟ ΑΣΙΑΤΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ

ΒΑΣΙΚΑ ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ - ΣΥΓΚΡΙΣΗ

Ε' Ομάδα

Παναγιώτης Σιδηρόπουλος
Μαρία Τριανταφυλλιά Ρεβέλου
Μιχάλης Ριτσατάκης
Μαρίνα Σπηλιωτοπούλου

~Βασικά γνωρίσματα της βασιλείας στην ομηρική εποχή

Ο θεσμός της Βασιλείας στην ομηρική εποχή

→ άρχισε μετά τις φυλετικές μετακινήσεις

Με την μόνιμη εγκατάσταση των φύλων οι αρχηγοί των μετακινήσεων

→ εξελίχθηκαν σε: **κληρονομικούς βασιλείς**

★ Βασιλιάς:

- ✓ ανώτατος αρχηγός της κάθε φυλής
- ✓ αριστοκρατική καταγωγή
- ✓ η γενιά του αναγόταν σε κάποιο θεό

★ έπρεπε να διακρίνεται για :

- ✓ τα σωματικά του προσόντα
- ✓ την πολεμική του αρετή
- ✓ την ορθή του κρίση
- ✓ την εύνοια των θεών

★ καθήκοντα:

- ✓ ιερατικά
 - ✓ δικαστικά
- } → σε περίοδο ειρήνης

- ✓ αρχηγοί του στρατού → σε περίοδο πολέμου

★ Βασιλεία: θεσμός που παρέχεται από τους θεούς στους άριστους

άριστοι { & - Όσοι κατάγονται από επιφανή οικογένεια
- Όσοι έχουν καταξιωθεί κοινωνικά
↳ (=όσοι κατέκτησαν με τις πράξεις τους την εύνοια και αποδοχή του λαού)

Η εξουσία του βασιλιά επιβεβαιωνόταν με:

- ✓ την πολεμική υπεροχή του
- ✓ τη συγκέντρωση και συνοίκηση των κατοίκων στο χώρο επικρατειάς του
- ✓ τη διανομή της γης στους υπηκόους του
- ✓ το ενδιαφέρον του να κυριαρχεί ανάμεσα στο λαό του η δικαιοσύνη

Ουσιαστικά η ιδιότητα του βασιλιά

είναι:

→ ενδεικτική μιας κοινωνικής υπεροχής

και δηλώνει:

→ τον κοινωνικό χώρο μέσα από τον

οποίο επιλέγονται ουσιαστικά και

τυπικά αυτοί που κυβερνούν

★ Ο Θουκυδίδης

- ✓ ονομάζει την παλιά βασιλεία «πατρική», γιατί: κατάγεται από τα γένη
 - ✓ δηλώνει ότι είχε:
 - & → αυστηρά καθορισμένη
 - περιορισμένη
- } εξουσία

Ορισμένοι από τους:

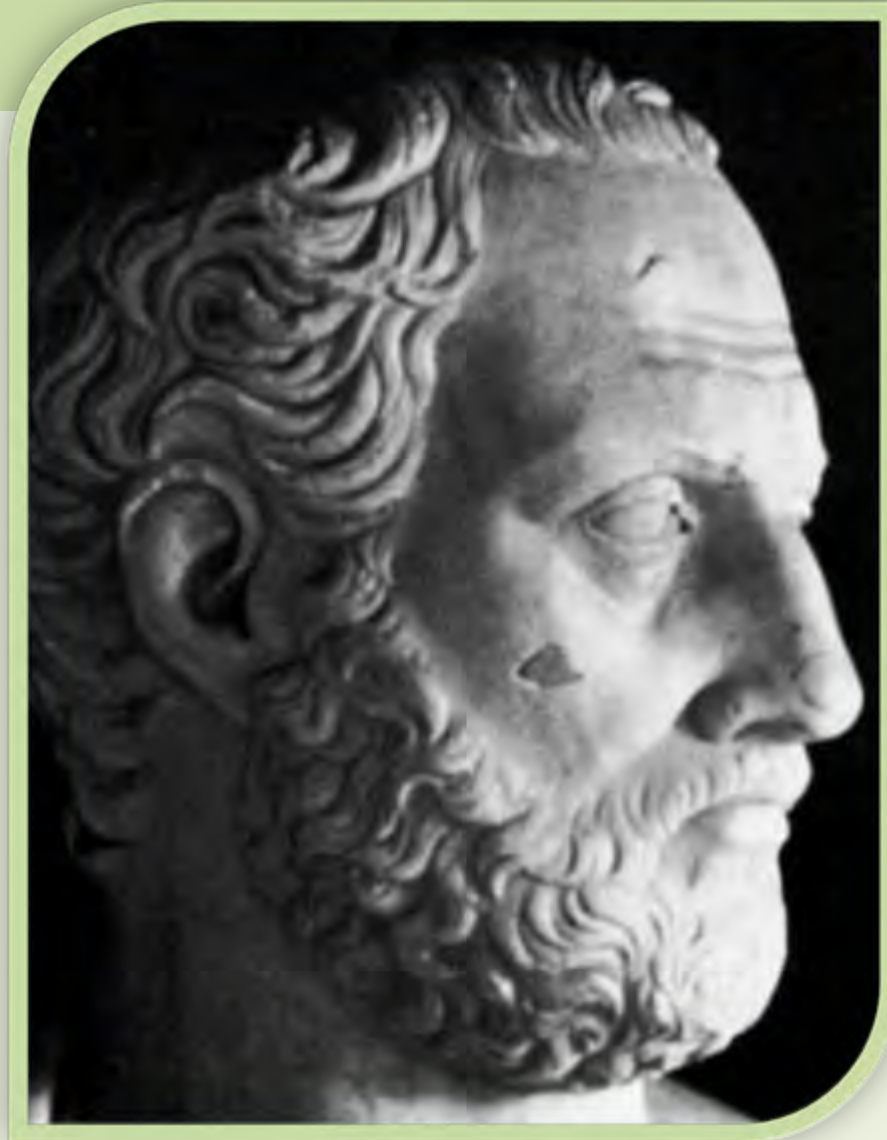
★ ομηρικούς βασιλείς

(όπως συνέβαινε και στη μυκηναϊκή εποχή)
→ κρατούσαν το σκήπτρο της εξουσίας.

Όσοι το κρατούσαν, λέγονταν:

→ σκηπτούχοι βασιλιάδες

(όπως ο Αγαμέμνωνας)

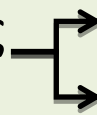

Εκτός από τον βασιλιά, υπήρχαν → οι αρχηγοί των πολύ ισχυρών γενών, οι οποίοι:

- ✓ ονομάζονταν κι αυτοί βασιλείς
- ✓ συναποτελούσαν το συμβούλιο των γερόντων (ή αλλιώς βουλή των γερόντων)

Ο Βασιλιάς:

→ συναποφάσιζε με το συμβούλιο των γερόντων

Επομένως: ο Βασιλιάς της ομηρικής εποχής δεν είχε απόλυτη εξουσία
δεν ήταν μονάρχης

Η βουλή των γερόντων βαθμιαία περιόρισε τη βασιλική εξουσία της -ώσπου αργότερα καταργήθηκε από τους ευγενείς.

Τότε όταν ο βασιλιάς καλούταν να πάρει κάποια σημαντική απόφαση

- ✓ συγκαλούσε σε σύνοδο το πλήθος (κυρίως τους πολεμιστές)
- για να ζητήσει την γνώμη τους

Μετά την κατάργηση της Βασιλείας, ο μοναδικός ρόλος του Βασιλιά ήταν:

- η απονομή της δικαιοσύνης
- η οποία τελούνταν και με την βοήθεια του συμβουλίου των γερόντων
~όπως όριζε το εθιμικό δίκαιο~

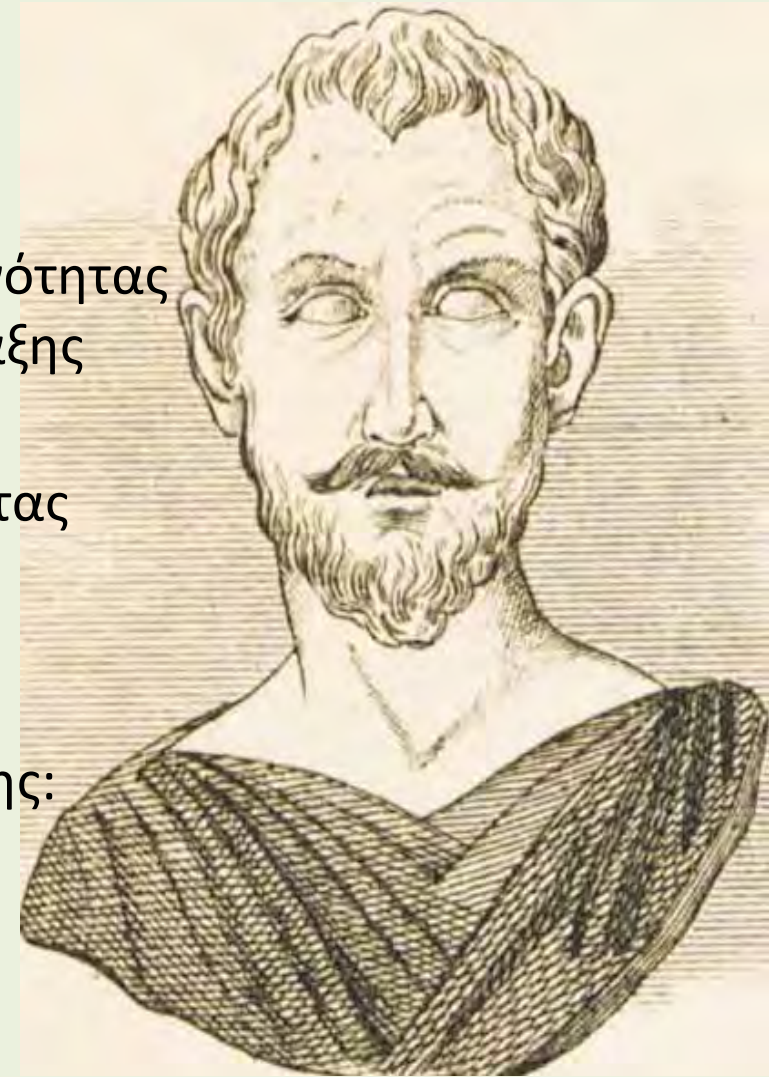
~Βασικά γνωρίσματα της βασιλείας στους Μακεδόνες του 4ου αιώνα π.Χ

Το πολίτευμα των Μακεδόνων → πατριαρχική βασιλεία

★ Ο βασιλιάς :

- ✓ θεωρούταν
 - ιερό πρόσωπο
 - φορέας της θεϊκής ευλογίας
- ✓ ήταν αρχιστράτηγος
- ✓ ήταν αρμόδιος για την διατήρηση
 - της ενότητας
 - της τάξης
- ✓ ήταν ο ανώτατος:
 - πολιτικός
 - θρησκευτικός
 - δικαστικός } άρχοντας
- ✓ ακολουθούσαν από τους υπηκόους του
- ✓ είχε ως συμβούλους του, τους εταίρους
- ✓ είχε περιορισμένη δύναμή, λόγω της ύπαρξης:
 - του κοινού των Μακεδόνων
 - των νόμων
 - του εθιμικού δικαίου

★ Επιπρόσθετα, γύρω από τον βασιλιά υπήρχαν:

- οι ευγενείς
 - η συνέλευση των πολεμιστών
- } συγκροτούσαν: το ιππικό & το σώμα στρατού
-
- } με το μεγαλύτερο κύρος

★ Βασικά χαρακτηριστικά ενός Μακεδόνα βασιλιά

- ✓ να είναι γενναίος στο πεδίο της μάχης
- ✓ να ηγείται των αναμετρήσεων αποδεικνύοντας την αξία του
- ✓ να έχει
 - αριστοκρατική καταγωγή
 - πολλές κτήσεις
 - μεγάλο πλούτο

για να κερδίσει
το σεβασμό
και την
εμπιστοσύνη
των στρατιωτών
του

ο τίτλος του βασιλιά ήταν κληρονομικός → καθώς ο πατέρας όριζε έναν διάδοχο

Όμως

από το εθιμικό δίκαιο οριζόταν
ότι βασιλιάς ήταν:

→ ο πιο ισχυρός διεκδικητής

και έτσι πολλές φορές οι βασιλείς:

• παραμερίζονταν από συγγενείς τους
ΕΠΟΜΕΝΩΣ: εκλεγόταν **νέος** βασιλιάς

~Η εκλογή του επικυρωνόταν από τη
συνέλευση των πολεμιστών~

Η Μακεδονία ήταν χωρισμένη → σε διοικητικές περιοχές
με σκοπό: την καλύτερη λειτουργία της

Οι επιστάτες ήταν :

- ✓ βασιλικοί υπάλληλοι
- ✓ υπεύθυνοι για
 - τη διοίκηση των περιφερειών
 - την εποπτεία της τοπικής αυτοδιοίκησης
(= της τοπικής εκκλησίας του δήμου)

Τον 4^ο αιώνα, ο Φίλιππος (μετά την επικράτησή του επί των άλλων ελληνικών πόλεων) :
✓ φρόντισε ώστε να υπάρξει ελευθερία και την αυτονομία όλων των Ελλήνων

Έτσι ιδρύθηκε το → «κοινό της Κορίνθου»

(= συνέδριο που συμμετείχαν όλες οι Έλληνες με εκλεγμένους αντιπροσώπους και οι αποφάσεις του ήταν δεσμευτικές για όλα τα μέλη)

Έτσι δημιουργήθηκε → το αξίωμα του «ηγεμόνα»

(→ για την εκτέλεση των αποφάσεων αυτών)

~στο οποίο εκλέχτηκε και ο Φίλιππος~

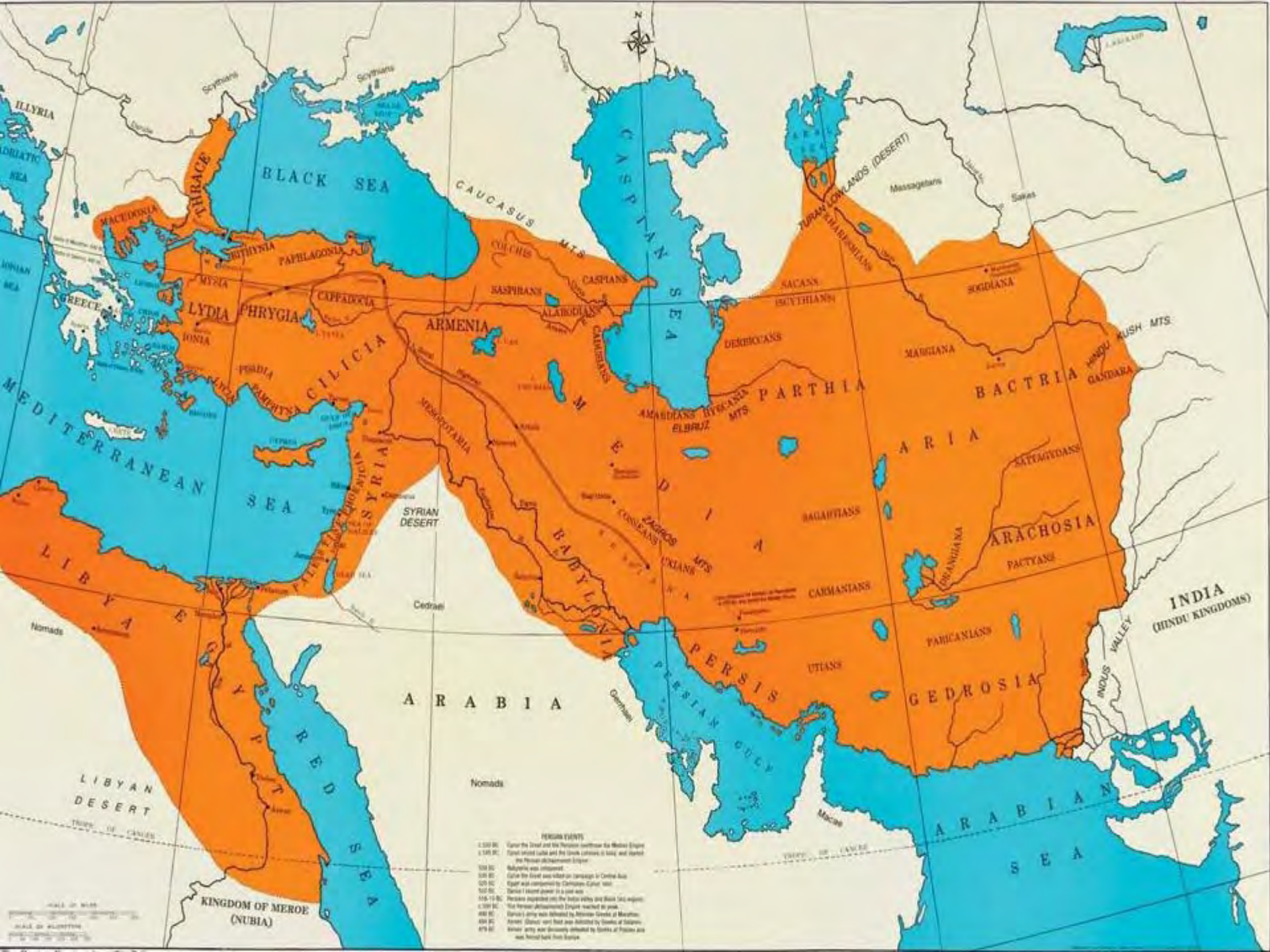
Με τον τρόπο αυτό :

- ✓ εδραίωσε μεν την υπεροχή-επικυριαρχία του
- ✓ δημιούργησε τις συνθήκες μιας γενικής διακρατικής ειρήνης, χωρίς να εγκαθιδρύσει μια άμεσου τύπου επικυριαρχία στις ελληνικές πόλεις

~Βασικά γνωρίσματα της βασιλείας
κατά το ασιατικό/ανατολικό
πρότυπο: ο Πέρσης βασιλιάς

- REGION EVENTS**
- 1200 BC: Enter the Doric and the Persian invasions the Median Empire
 - 1100 BC: Greek colonies in Italy and Sicily and the Persian (Achaemenid) Empire
 - 1000 BC: Medians were conquered
 - 900 BC: Enter the Doric and the Persian invasions in Central Asia
 - 800 BC: Egypt was conquered by Cambyses (Cyrus' father)
 - 700 BC: Darius I (Xerxes' father) in a war with
 - 546-548 BC: Persians conquered into the Median Empire and took the empire
 - 500 BC: The Persian (Achaemenid) Empire reached its peak
 - 480 BC: Darius' army was defeated by Athenian Greeks at Marathon
 - 450 BC: Xerxes' (Darius' son) fleet was defeated by Greeks at Salamis
 - 479 BC: Xerxes' army was decisively defeated by Greeks at Platea and was forced back from Greece

SCALE OF MILES
SCALE OF KILOMETERS

Δαρείος

Η Περσική Αυτοκρατορία του Δαρείου ήταν

- :
- ✓ η μεγαλύτερη] → ως εκείνη την εποχή
 - ✓ η ισχυρότερη
 - ✓ η πιο καλά διοικούμενη
 - ✓ η πιο οργανωμένη
 - ✓ η αποτελεσματικότερη

✓ η διαχρονικότερη
σύστημα διακυβέρνησης: η **απόλυτη μοναρχία**

νόμος για τους υπηκόους: θέληση του βασιλιά

συμβουλευτικό όργανο: ένα αυτοκρατορικό συμβούλιο από ανώτατους αξιωματούχους, που τους όριζε ο ίδιος ο βασιλιάς

διαίρεση της αυτοκρατορίας σε: είκοσι επαρχίες, τις **σατραπείες**

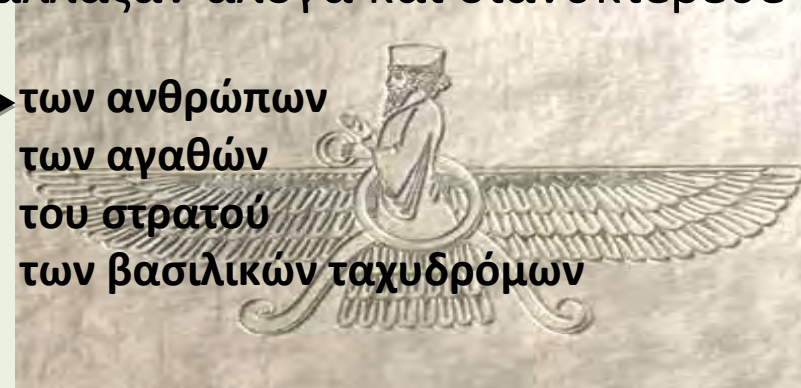
διοίκηση κάθε σατραπείας: ένας ευγενής Πέρσης ή τοπικός ηγεμόνας, διορισμένος από το Μεγάλο Βασιλιά, ο λεγόμενος **Σατράπης**

Αρμοδιότητες Σατράπηδων:

- ✓ στρατιωτικές (→ άμυνα της σατραπείας)
- ✓ συγκέντρωση και αποστολή του καθορισμένου φόρου
- ✓ προμήθεια με στρατό ή στόλο το Μεγάλο Βασιλιά

Ο Δαρείος Α΄

- ❖ Έκοψε νόμισμα → το «χρυσό δαρεικό»,
- ❖ Χρησιμοποίησε το νόμισμα στις συναλλαγές της αυτοκρατορίας
- ❖ Διαμόρφωσε ένα μικτό οικονομικό σύστημα, βασισμένο
 - στην ανταλλαγή αγαθών
 - στο νόμισμα
- ❖ Όριζε τον φόρο κάθε σατραπείας σε
 - αγαθά & χρήματα
- ❖ Απάλλασσε τους Πέρσες από την φορολογία
- ❖ Διόρισε διοικητικούς υπαλλήλους καθήκοντα :
 - ✓ να επιβλέπουν την διοίκηση των σατραπειών
 - ✓ να περιοδεύουν τις σατραπείες
 - ✓ να ενημερώνουν το βασιλιά για την επικρατούσα κατάσταση
- ❖ Κατασκεύασε δρόμους και σταθμούς που άλλαζαν άλογα και διανυκτέρευε το βασιλικό προσωπικό
- για την διευκόλυνση των μετακινήσεων
 - των ανθρώπων
 - των αγαθών
 - του στρατού
 - των βασιλικών ταχυδρόμων

Προβλήματα οργάνωσης περσικής αυτοκρατορίας

- ✓ Απουσία συνοχής της πολυεθνικής κοινωνίας
- ✓ Ανύπαρκτη η σχέση του πλήθους των υπηκόων με την εξουσία (με εξαίρεση τους Μήδους και τους Πέρσες)
- ✓ Περιορισμένη αγωνιστικότητα του στρατού και του στόλου (επειδή προερχόταν από διαφορετικά έθνη που είχαν χάσει την ελευθερία τους)
- ✓ Διευκόλυνση των επαναστάσεων των σατραπών σε απομακρυσμένες περιοχές ή ακόμα και των συγκρούσεων μεταξύ τους (λόγω της μεγάλης έκτασης)

Αντιμετώπιση προβλημάτων

- ✓ Διατήρηση ανεκτικής στάσης από την πλευρά του κράτους
- ✓ Παροχή τοπικής αυτονομίας σε κάθε επαρχία π.χ. ελευθερία λατρείας του δικού της θεού, δίνοντας όμως αναφορά στο βασιλιά και συμβάλλοντας αναλογικά στις οικονομικές και στρατιωτικές ανάγκες του βασιλείου

Αποτέλεσμα: δραματική μείωση κινδύνου εξεγέρσεων

~Σύγκριση: Η βασιλεία/μοναρχία κατά το αρχαιοελληνικό και κατά το ασιατικό πρότυπο

ΒΑΣΙΛΙΑΣ ΟΜΗΡΙΚΗΣ ΕΠΟΧΗΣ	ΒΑΣΙΛΙΑΣ ΤΩΝ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ	ΠΕΡΣΗΣ ΒΑΣΙΛΙΑΣ
<ul style="list-style-type: none"> ✓ δεν κατείχε απόλυτη εξουσία (λόγω της ύπαρξης της βουλής των γερόντων) 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ δεν κατείχε απόλυτη εξουσία (λόγω του «κοινού των Μακεδόνων», του εθιμικού δικαίου και της ύπαρξης των νόμων) 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ κατείχε απόλυτη εξουσία (καθώς οι υπήκοοι δεν συνδέονταν καθόλου με την εξουσία)
<ul style="list-style-type: none"> ✓ δεν ήταν μονάρχης 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ήταν μονάρχης και δρούσε με βάση το μοναρχικό πολίτευμα 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ήταν απόλυτος μονάρχης (ο λόγος του αποτελούσε νόμο του κράτους)
<ul style="list-style-type: none"> ✓ συναποφάσιζε με το συμβούλιο των γερόντων/βουλή των γερόντων 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ συμβουλευόταν και καθοδηγούταν από τους εταίρους 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ συναποφάσιζε με το αυτοκρατορικό συμβούλιο,
<ul style="list-style-type: none"> ✓ γύρω του υπήρχαν οι πολεμιστές και λαός όπου συζητούσε μαζί του για τις στρατηγικές όπου θα ακολουθούσαν. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ γύρω του υπήρχαν ευγενείς (γόννοι αριστοκρατικών οικογενειών), αλλά και η συνέλευση των πολεμιστών 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ γύρω του υπήρχαν όχι μόνο οι Σατράπηδες, αλλά και οι διοικητικοί υπάλληλοι.
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Καθήκοντα ομηρικού βασιλιά: <ul style="list-style-type: none"> •θρησκευτικά •δικαστικά •στρατιωτικά 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Καθήκοντα Μακεδόνα βασιλιά: <ul style="list-style-type: none"> •πολιτικά •ιερατικά •δικαστικά •στρατιωτικά (αρχιστράτηγος) 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ καθήκοντα Σατράπηδων: <ul style="list-style-type: none"> •άμυνα της Σατραπείας •συγκέντρωση και αποστολή των φόρων •προμήθευσης στρατού και στόλου στον βασιλιά.

ΒΑΣΙΛΙΑΣ ΟΜΗΡΙΚΗΣ ΕΠΟΧΗΣ	ΒΑΣΙΛΙΑΣ ΤΩΝ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ	ΠΕΡΣΗΣ ΒΑΣΙΛΙΑΣ
<ul style="list-style-type: none"> ✓ το κράτος ήταν διαιρεμένο σε: φυλές, όπου κάθε φυλή είχε τον δικό της βασιλιά 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ το κράτος ήταν χωρισμένο σε: διοικητικές περιοχές, όπου η καθεμία διέθετε έναν επιστάτη με την ιδιότητα βασιλικού υπαλλήλου 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ η αυτοκρατορία ήταν χωρισμένη σε: 20 σατραπείες όπου η καθεμία είχε έναν ευγενή Πέρση ή τοπικό ηγεμόνα, υπεύθυνο για την διοίκηση κάθε σατραπείας, ο λεγόμενος Σατράπης.
<ul style="list-style-type: none"> ✓ θεωρούνταν ευνοημένος από τους θεούς, όταν κατάφερνε μια ομαλή διακυβέρνηση του κράτους 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ κατείχε την θεϊκή εύνοια, αλλά θεωρούνταν κίολας ιερό πρόσωπο και φορέας ηθικής ευλογίας 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ήταν αποστασιοποιημένος από το θείο (κάθε φυλή δικαιούταν να λατρεύει τον θεό της αρεσκείας της, δίνοντας όμως αναφορά στον βασιλιά)
<ul style="list-style-type: none"> ✓ ο τίτλος του βασιλιά βασιζόταν σε κληρονομικούς δεσμούς 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ο τίτλος του βασιλιά βασιζόταν σε κληρονομικούς δεσμούς → αλλά, πολλές φορές, ο βασιλιάς επιλεγόταν από την συνέλευση των πολεμιστών και ήταν αυτός με τον τίτλο του ισχυρότερου διεκδικητή 	

~ Βιβλιογραφία

Το σχολικό βιβλίο της Α' λυκείου

Macedonia in the Classical and Hellenistic period – I.Sverkos in The history of Macedonia by I.Koliopoulos. Museum of the Macedonian Struggle Foundation Thessaloniki 2007.

Ιστορία της Μακεδονίας κατά την προελληνιστική εποχή - Μ. Zahrt, στο Αρχαία Μακεδονία: Γλώσσα, ιστορία, πολιτισμός. Γ.Γιαννάκης Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας Θεσσαλονίκη 2012.

~ Ιστολογία

www.ancient-greek-history.com

www.history-pages.blogspot.gr

www.fryctories.net

www.akritas-history-of-macedonia.blogspot.gr

www.macedonian-heritage.gr

http://users.sch.gr/aiasgr/Eguklopaideia/Xwres_kai_laoi/Persia.htm

<http://2lyk-el-kordel.thess.sch.gr/autosch/joomla15/index.php/lykeio/2011-12-21-11-54-45/71-2011-12-21-12-01-34/373-2013-11-03-20-21-00>

<https://chryssablog.wordpress.com/2011/09/03/%CE%BF-%CE%BF%CE%BC%CE%B7%CF%81%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%82-%CE%B2%CE%B1%CF%83%CE%B9%CE%BB%CE%B9%CE%AC%CF%82/>

ΤΕΛΟΣ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ ΠΟΛΥ

Ε' Ομάδα

Παναγιώτης Σιδηρόπουλος
Μαρία Τριανταφυλλιά Ρεβέλου
Μιχάλης Ριτσατάκης
Μαρίνα Σπηλιωτοπούλου